Sosiaali- ja terveysministeriö

Sote-järjestämislain muutos – Hyvinvointialueiden ja Puolustusvoimien yhteistyö

Salla Paavilainen
Lakimies
19.9.2025

Sote-järjestämislain muutos: Valmistelun lähtökohdat

- Hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla oleva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä tuottaa pääosan Puolustusvoimien terveydenhuollosta niin normaalioloissa kuin poikkeusoloissakin.
- Ukrainan sodasta opittu, että koko terveydenhuoltojärjestelmä ml. sairaalat ja niiden logistiikkapalvelut ovat sotilaallisten iskujen kohteena.
- Nato-jäsenyys edellyttää Suomelta joukkojen toimintaa tukevaa terveydenhuoltoa ja lääkintähuoltoa normaali- ja poikkeusoloissa.

1. Hyvinvointialueiden toimitiloja on suojattava.
2. Hyvinvointialueiden materiaalista varautumista sotilaallisiin poikkeusoloihin on parannettava
3. Hyvinvointialueet on velvoitettava yhteiseen suunnittelutyöhön, koulutuksiin ja harjoitteluun Puolustusvoimien ja Naton kanssa.

Esitetty uusi lainsäädäntö
Sote-järjestämislain 7 luku Valmius ja varautuminen

53 a § Virka-apu Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle, Pohjois-Atlantin liitolle ja muille liittolaisille

- Normaalioissa ja ns. ei-sotilaallisissa poikkeusoloissa annettava virka-apu tuodaan lain tasolle.
  - Hyvinvointialueen antama virka-apu on maksullista. Virka-apupyynnöt kansainvälisille joukoille Puolustusvoimien kautta. Sosiaalihuolto rajattu virka-avun ulkopuolelle.

53 b § Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyö

- Puolustusvoimien ja Naton asevoimien tukemiseksi hyvinvointialueen tulee varautua järjestämään tarvittava terveydenhuolto sotilaallisissa poikkeusoloissa.
- Uudet tehtävät liittyvät terveydenhuollon toimitilojen suojaamiseen, terveydenhuollon toimintojen siirrettävyyteen, ensihoidon lisäresursointiin, materiaalisen varautumisen parantamiseen ja yhteiseen suunnittelu-, koulutus- ja harjoitustoimintaan.

53 c § Hyvinvointialueen ja Puolustusvoimien yhteistyön rahoitus

- Valtio vastaa hyvinvointialueille 53 b §:ssä määriteltyjen tehtävien kustannuksista
- Erilliskorvaus, jonka määrästä ja kohdentumisesta valtioneuvoston salassa pidettävä päätös

Virka-apu

- Hyvinvointialueiden Puolustusvoimille tai Rajavartiolaitokselle antamasta virka-avusta ei ole laintasoista sääntelyä
  - Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen hyvinvointialueelle antama virka-apu edellä 53 §:ssä
- Normaaliolojen häiriötilanteet ja ns. ei-sotilaalliset poikkeusolot
  - Sotilaallisissa poikkeusoloissa yhteinen viranomaistehtävä
- Virka-avun antaminen Natolle ja Suomen muille sotilaallisille liittolaisille
  - Naton sopimusvelvoitteet
  - Muut liittolaiset: DCA, Pohjoismaiset kumppanit jne.
  - Kansainvälisten liittolaisten virka-apupyynnöt Puolustusvoimien kautta
- Virka-apua annetaan terveydenhuollon tehtäviin
  - PV:llä ja Natolla ei ole sosiaalihuollon viranomaistehtäviä, joihin virka-apua voitaisiin antaa

Poikkeusoloihin varautuminen

- Kriittisten terveydenhuollon toimitilojen turvaaminen ja suojaaminen
- Kriittisten terveydenhuollon toimintojen siirrettävyyden mahdollistaminen
- Normaaliolojen tason ylittävien ensihoidon resurssien ylläpitäminen
- Riittävän materiaalisen varautumisen tason turvaaminen lääkkeissä, hoitotarvikkeissa ja lääkinnällisissä laitteissa.
- Yhteinen suunnittelu, koulutus ja harjoittelu

Valtioneuvoston päätös ja rahoitus

- Tarkemmat yksityiskohdat, hyvinvointialuekohtaiset tehtävät ja rahoitus määritellään valtioneuvoston päätöksessä.
  - Mahdollisuus määrätä osittain salassa pidettäväksi, jotta Suomen puolustus ei vaarannu.
- Valtioneuvoston päätöksessä tehtävien tarkempi määrittely ja alueellinen kohdentaminen on toteutettava valtion talousarvioon tarkoitusta varten otetun määrärahan rajoissa.
- Päätös valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Puolustusvoimien ja hyvinvointialueiden kanssa.

Täsmennystä taloudellisiin vaikutuksiin

- STM täsmentää esityksen taloudellisia vaikutuksia ja suhdetta talousarvioesitykseen seuraavalla tavalla
  - Esitys liittyy valtion vuoden 2025 kolmannen lisätalousarvioesityksen lisäksi vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi niiden yhteydessä. Vuoden 2025 kolmas lisätalousarvioesitys annetaan eduskunnalle vuodelle 2029.
  - Laista aiheutuvat menot on lain 53 c §:n mukaan toimeenpantava valtion talousarvion puitteissa. Määrärahan tarkemmasta käytöstä päätetään lain 53 c §:n mukaan valtioneuvoston päätöksellä.
  - Vuoden 2026 valtion talousarvion momentille 33.60.38 on varattu 7,5 miljoonaa euroa. Lisäksi vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelmassa on varattu 29.9 miljoonaa euroa vuodelle 2027, 30,3 miljoonaa euroa vuodelle 2028, 31,7 miljoonaa euroa vuodelle 2029. Esitykseen on kirjattu virheellinen momentti, ja lisätalousarvioesityksen summa tarkennetaan lopullisessa lisätalousarvioesityksessä.

Kiitos

Sosiaali- ja terveysministeriö